

לשוננו לעם

קונטרסים עממיים לענייני לשון

בעריכת ע' איתן ומ' מדן

מחזור כה, קונטרס א (רמ"א) תשרי תשל"ד

התוכן:

א' בנדויד - עוד לשון למועד
שיחה בענייני לשון לקראת חג הסוכות

י' הורביץ - לולב ואתרוג (דימוי מהודר)

ש' אברמסון - "עברי"

א' בן-סירא - איתמר בן-אבי - לוחם ומחדש
ה. בן-אבי - יוצר הסגנון ה"ארץ-ישראלי"

ר' סיוון - החציל

תיקון והערה (מ' מישור, י' ברוך)

נידית ת"א, מחלקת התרבות
הספרייה ע"י הרמנים
תל-אביב.

הוצאת המזכירות המדעית של האקדמיה ללשון העברית
ירושלים

על לשון אחד בספר יחזקאל

"סביב סביב"

הרבה לשונות בספר יחזקאל אינם רגילים בספרים אחרים, ועל לשון אחד אני מעיר כאן. בכל המקרא פולו נמצאת תיבת סביב להורות על הקפת דבר על חברו, וכן אף בספר יחזקאל א, ד, יח, כו, כח; ד, ב; י, יב; יט, ח; כג, כד; כו, יא; מב, טז, יז; מג, יג, יז, כ; מה א, ב; מו, כג (שלוש פעמים); מח, לה. אלא שנמצא הרבה פעמים לשון סביב כפול: סביב סביב: ה, י; לו, ב; הרבה פעמים בפרק מ; מא, ה ("סביב סביב לבית סביב") ועוד הרבה בפרק זה; מב, טו, כ; מג, יב. כפילות זאת לא נמצא בשאר ספרי המקרא כולו אלא בדברי-הימים בלבד: ודמות בקרים תחת לו סביב סביב סובבים אתו עשר באמה מקיפים את הים סביב שנים טורים הפקר יצוקים במצקתו (דהייב ד, ג). בפסוק המקביל במלכים: ופקעים מתחת לשפתו סביב סבבים אתו עשר באמה מקפים את הים סביב שני טורים הפקעים יצקים ביצקתו (מל"א ז, כד). וכידוע, נמצא הצירוף "סביב סביב" בארמית: סחור סחור. בתלמוד הבבלי, למשל בפתגם "לך לך אמרין (ל)גזירא סחור סחור, לכרמא לא תקרב" (שבת יג ע"א וש"ג). ובתרגום אונקלוס תרגם תמיד סחור סחור לתיבת סביב

במקרא. וכן בתרגום נביאים (ביחזקאל מו, כג: ונדבכין עבדין להון סחור לארבעתהון, ואתה מתקן לבשלא עביד מלרע לנדבכיא סחור סחור. ובמהדורת שפרבר אף במקום הראשון בפסוק זה סחור סחור כפול). בתרגום יונתן על התורה מתרגם "סביב": חזור חזור (ירושלמי ביפורים, סמוך לסוף פרק א: חזור חזור). וכן בתרגום כתובים: תהלים, איוב ואיכה.

בלשון חכמים לא תמצא את התיבה סביב (אלא אם כן היא נסמכת למקרא), ובמקומה פרבות וכינויים: סביבות, סביבותיו - כבמקרא; בתוספתא: סביביו, סביביה. וישננות אני מזכיר: כשעסקנו, פרופ' ריינ אפשטיין ז"ל, פרופ' ע"צ מלמד ואני הפותב, בהכנת מילון לתרגום התלמוד הבבלי, הגענו לתרגום "סחור סחור, לכרמא לא תקרב", והעירוני שאונקלוס תרגם כך סביב שבמקרא, ולפי זה עלינו ללכת אחר הרוב ולתרגם סביב, פעם אחת, ולא פעמיים.

תיקון

לקונטרס רמ"ד - רמ"ה

בקונטרס הנ"ל, "היוצר ויצירתו", בשורה האחרונה של עמ' ג (83), יש לקרוא:

בחודש אדר תרי"ח.